

‘De Genks – wij maken de stad’

Stadsproject voor meer sociale cohesie

Inleiding

Het syntheserapport van de Visitatie Stedenfonds 2005 waarschuwt dat het gevoerd beleid niet zal volstaan om de sociale cohesie in de steden te bewaren. De etnisch-culturele gemeenschappen zullen verder geïsoleerd raken en de problemen doorgeven aan de volgende generatie.

Genk kiest er als eerste voor om verder te gaan met deze vaststellingen.

Het project ‘De Genks’ vertrekt bij het stadsbestuur vanuit een zekere bezorgdheid. Zowel harde cijfers als directe en indirecte signalen doen de vraag rijzen hoe de toekomst van de Genkse samenleving eruit ziet.

Aanleiding en kader

Visitatiecommissie 2005

Aan de basis van de uitwerking van dit project liggen de aanbevelingen van de visitatiecommissie in het kader van het Stedenfonds. Deze commissie gaf in 2005 in haar syntheserapport (pagina 35 tot 37) aan dat het gevoerde beleid niet meer volstond om de uitdagingen van het kansrijk samenleven in diversiteit in onder meer Genk aan te kunnen.

Stedenfondsprogramma 2008-2013

Het project werd opgenomen in het beleidsprogramma van het Stedenfonds onder strategische doelstelling 3: draagkrachtige burgers.

De ontwikkeling van een nieuw samenlevingsmodel voor een multiculturele stad mikt enerzijds op de bevordering van de sociale cohesie en anderzijds op een versterking van de vaardigheden van kwetsbare groepen met het oog op een volwaardige participatie aan het maatschappelijke leven.

Uiteindelijk streeft de stad naar een door de overheden, maatschappelijke organisaties en burgers gedragen model dat tot een evenwichtige en draagkrachtige samenstelling van de bevolking leidt en waardoor een toegenomen burgerdynamiek ontstaat.

Stedelijk strategisch meerjarenbeleidsplan 2008-2013

De realisatie van het samenlevingsmodel is een prioritair sociaal stadsproject in het strategisch meerjarenbeleidsplan 2008- 2013. Vertrekkende van de aanwezige diversiteit van de bevolking geeft de stad aan nood te hebben aan een krachtig beleid dat gericht is op de ontwikkeling en stimulering van gelijke kansen als basis voor de versterking van het burgerschap en van de sociale cohesie.

Stedelijk diversiteitsbeleidsplan 2009-2011

Het diversiteitsbeleidsplan wijst op ieders verantwoordelijkheid om een samenleving te maken. Dit vereist een bewustwordingsproces waartoe het stadsbestuur een sterk appel wil doen aan zoveel mogelijk Genkenaren.

Het beleidsplan wijst op problemen als segregatie, kansarmoede, leerachterstanden, de kwetsbare arbeidsmarktpositie van vele Genkenaren, het sterk gescheiden zijn van de netwerken langs etnisch-culturele en socio-economische lijnen en de niet-deelname van grote groepen Genkenaren aan de brede samenleving. Om het afbrokkelen van de sociale cohesie tegen te gaan ziet het enkel een oplossing in een sector- en domeinoverschrijdende aanpak.

Het leven zoals het is: Genk 2008 ... en 2020

Het diversiteitsplan somt belangrijke bezorgdheden op:

- de schoolloopbanen van vele Genkse jongeren
  - de taalvaardigheid Nederlands van Genkse kinderen en volwassenen
  - de blijvende sociaal-economische kwetsbaarheid van vele Genkenaren van niet-Belgische origine (verkleurende kansarmoede)
  - de toenemende wederzijdse onverdraagzaamheid en beeldvorming
  - de toenemende segregatie langs etnisch-culturele lijnen
- Stedelijke context van het participatietraject

Om deze bezorgdheden te stofferen, bakende de stad een basisset van cijfers af. Samenvattend stelt die nota dat Genk een stad is met een sociaal kwetsbare bevolking die gekenmerkt is door een grote etnisch-culturele diversiteit. Deze verscheidenheid heeft het potentieel in zich om deze stad op diverse domeinen te verrijken. Maar op dit ogenblik hangt deze diversiteit sterk samen met het achterblijven van bepaalde bevolkingsgroepen in het onderwijs, op de arbeidsmarkt, in politieke en administratieve functies.

De stad streeft naar een optimale ontwikkeling van de talenten van de burgers, naar een optimale inzet van het aanwezige sociaal kapitaal. Dit moet een nieuwe burgerdynamiek aan de stad geven.

Naar een nieuw samenlevingsmodel

‘Het nieuw Genks samenlevingsmodel’ krijgt drie doelstellingen mee:

- sociale samenhang verbeteren;
- gelijke kansen scheppen;
- diversiteit als troef uitspelen in diverse domeinen.

De stad kiest er begin 2009 voor om het project om te dopen tot ‘De Genks’. Deze naam verwijst naar een familienaam. Heb je een hart voor je stad en wil je je graag als Genkenaar inzetten voor je lokale samenleving zodat iedereen zich er thuisvoelt? Dan mag je mee deel uitmaken van De Genks!

Er wordt gestart met een uitgebreide dialoofase in 2009 om te inventariseren wat er leeft bij de Genkenaren. Vrijwilligers moeten deze gesprekken trekken, omdat deze aanpak de grootste slaagkans geeft op spontane en eerlijke ontmoetingen.

De startboodschap aan de bevolking is dat we steeds meer ‘naast mekaar’ leven dan ‘met mekaar’. En als deze evolutie aanhoudt, kapseizen we. Actie is nodig: de toekomst van onze kinderen moet worden veilig gesteld! De keuze voor actie is optimistisch: het maakt van een probleem een uitdaging. Een (leer)kans.

Het project krijgt volgende subdoelstellingen mee:

- Genkenaren in al hun diversiteit rond de tafel brengen onder leiding van inspirerende stadsgenoten. Via deze stadsgesprekken een idee krijgen van de manier waarop de Genkenaar de samenleving in zijn stad vandaag beleeft. Wat ervaart hij als negatief, wat als positief? Maar ook: hoe ziet hij de toekomst en wat is er nodig om deze zo positief mogelijk te maken? Wat is hij bereid zelf te doen, wat verwacht hij van de andere Genkenaar?
- Genkenaren bewust maken van hun eigen verantwoordelijkheid, aandeel en kracht inzake het samenleven in Genk, vandaag en in de toekomst.
- Een nieuwe cultuur promoten waarin er openlijk gepraat wordt over de Genkse samenleving: men durft en mag benoemen wat er leeft (Scheffer: laat dit niet over aan de

extremen). Dit ‘georganiseerd meningsverschil’ (een andere term voor democratie...) is en wordt aanvoeld als constructief en opbouwend.

- Onze percepties maar ook die van andere maatschappelijke instanties aan deze informatie toetsen.
- Een draagvlak creëren om latere maatregelen in het kader van het project door te kunnen voeren.

De ambitie van het project wordt uitgetekend in één figuur, de Spiraal. Deze spiraal is het kader voor het proces en bijgevolg indirect ook voor de inhoud van het project. Basisprincipe hier is dat het project niet lineair werkt, maar een herhalende cyclus is van uitdagen, uitdragen, verduurzamen en oogsten. Dit model werd aangeleverd en verder ook gehanteerd door de begeleider Big Bazart (intussen een nieuwe naam aangemeten: Change Designers).

Doorheen deze spiraalbeweging houden de bezielers ook rekening met het belang van de afgelegde weg. Ook de weg is een doel op zich! Dit impliceert een behoorlijke mate van flexibiliteit in aanpak en timing. Want onderweg kom je opportuniteiten tegen en ontstaan soms betere ideeën dan aanvankelijk opgesomd.

Organisatiestructuur

- een **dagelijks bestuur** samengesteld uit leden van het schepencollege, de gemeenteraad, ambtenaren, afgevaardigden uit onderwijs en cultuur, een deskundige en de externe partners vergadert ongeveer maandelijks en stuurt;
- een **klankbordgroep** van zowat 50 geëngageerde academici en mensen uit de media en de stad reflecteert maximaal tweemaal per jaar en/of naar aanleiding van een studiedag over een deelthema, een dilemma of het eindrapport. Wordt zonodig snel en flexibel geconsulteerd via een elektronisch forum;
- een **projectgroep** van ambtenaren, voornamelijk van de Dienst Integratie, stuurt samen met een externe partner praktisch het project en overlegt regelmatig.

Chronologie van het participatietraject ‘De Genks’

2008: terreinverkenning

Na opname van het stadsproject in de meerjarenplanning 2008-13, stelt de stad een externe partner aan. Het communicatiebureau Big Bazart voert samen met Dienst Integratie gesprekken met Genkenaars maar ook met deskundigen, professionelen, gemeenteraadsleden en collega’s in het vak. Ze voeren eerste gesprekken om methodieken te testen en een zicht te krijgen op thema’s die mogelijk naar boven zullen komen. Ze tasten de mogelijkheden en grenzen af: Welke valkuilen signaleert men? Welke afwegingen worden gemaakt? Dit gebeurt zowel op straat als op uitnodiging waarna de methodologie en het stappenplan verder worden uitgewerkt.

2009: voorbereiding eerste dialoofase

Uitgangspunten

De weg is het doel: het praten, debatteren en zich uitspreken tegenover stadsgenoten is op zichzelf belangrijk. Daarom wordt voor deze dialoofase veel tijd uitgetrokken, met als doel:

- Genkenaars bewust te maken van hun eigen verantwoordelijkheid, kracht en aandeel in de samenleving
- een meer open praatcultuur te introduceren inzake samenlevingsproblemen (Scheffer: ‘laat dit niet aan de extremen over’)

- de bewonersinformatie te valoriseren als een interessante toetssteen voor percepties en initiatieven van overheid, werkgevers, enzovoort
- een breed sociaal draagvlak te creëren voor de maatregelen die eruit voortvloeien

Spilfiguren: de ‘uitdaggers’

Een sleutelrol wordt weggelegd voor 45 geëngageerde Genkenaars, zogenaamde ‘**uitdaggers**’. Deze organiseren en modereren de gesprekken met bewoners. Aan hen om contacten te leggen, geschikte settings te kiezen, de juiste toon te zetten en een veilige gespreksomgeving te creëren. Hun doel: 100 personen bereiken. Een hele opdracht die niet voor iedereen weggelegd is. Maar degenen die doorzetten, krijgen een mooie ervaring aangeboden en krijgen kansen om hierin te groeien. Het moge duidelijk zijn: er worden ‘uitdaggers’ gezocht, geen ‘uitdragers’. Dat laatste suggereert een zending, een beweging in één richting, en dat is het duidelijk niet.

Januari-april 2009: De uitdaggerzoektocht

Het dagelijks bestuur van 18 december laat de uitdaggerzoektocht starten op 21 januari.

Wijkmanagers, basiswerkers, collega’s en andere professionelen krijgen die namiddag een uitleg over het project en de vraag om actief mee te zoeken naar uitdaggers. Naast een presentatie over het project, geven we nog eens duidelijk de oproep, het uitdaggersprofiel en enkele gesprekstips mee. De oproep vertrekt ook via mail naar de klankbordgroep, collega’s en allerhande contacten van de stedelijke administratie.

Samen met de medewerkers van de dienst Integratie gaan een 20-tal personen vervolgens op zoek.

Een diversiteitsmatrix doet ons er achter de schermen over waken dat de uitdaggers goed ‘scoren’ op enkele basisindicaties die een weerspiegeling zijn van de Genkse bevolking.

Het is enerzijds belangrijk dat een uitdaggerzoeker snel terugkoppelt welke Genkenaren uitdagger zullen worden en anderzijds ook dat hij of zij aangeeft waarom anderen dat niet zullen doen. Het feedbackformulier is daarvoor een handig instrument.

Het dagelijks bestuur van 19 februari kiest ervoor om een “plan B-gesprek” in te lassen. Er zijn op dat moment 8 uitdaggers gevonden waar we mikken op 64 tegen eind maart.

De leden van het dagelijks bestuur vinden eind januari en begin februari namelijk hier en daar signalen op dat het project niet overal alle kansen krijgt, zowel omwille van scepticisme of eerder defaitisme bij toch wel belangrijke sleutelfiguren. Vandaar de beslissing om deze personen (ocmw, gigos, sport, federaties, politie,...) uit te nodigen voor een doe-moment over het project. De burgemeester roept op tot deelname, en samen met Big Bazar willen we de mensen laten ervaren dat het niet louter gaat over praten, maar ook over doen. Ondanks een brede uitnodiging mochten we 8 personen verwelkomen en werd het een eerder informele babbel over het project.

Van de 20 uitdaggerzoekers blijken er intussen maar een 8-tal actief te zoeken naar mogelijke uitdaggers, hoofdzakelijk collega’s van de dienst integratie en wijkontwikkeling.

Er kruipt behoorlijk wat tijd in de gesprekken: van eerste contact tot gesprek en beslissing van een potentiële uitdagger. We blijven het belangrijk vinden dat een kleinere maar gemotiveerde groep personen de gesprekken voert en zetten verder in op de actieve zoekers.

We bleven de zoektocht koppelen aan informatiesessies over het project bij stedelijke diensten (jeugd, opvoedingswinkel, cel educatieve projecten, stadswachten), op stedelijke raden

(centrummanagement, gemeenteraad, managementteam) en bij verenigingen (vrouwencentrum, buurtgroepering). Hier krijgen we sporadisch namen aangereikt.

Een postkaartje werd van meet af ingevoerd om potentiële uitdagers te laten meegeven welke Genkenaren volgens hen geschikte uitdagers zouden zijn. Ze vullen het postkaartje in met een persoonlijke mededeling, en de uitdagerzoeker gebruikt dit postkaartje om een volgende deur te openen. Dit systeem werkt, maar er zijn maar 2 uitdagerzoekers die er echt gebruik van gemaakt hebben. Toch blijven we ervan overtuigd dat persoonlijke, relationele werving de sleutel is om vrijwilligers van dit kaliber op te sporen.

Op 19 maart zijn er 32 uitdagers gevonden en beslist het dagelijks bestuur om startmomenten te organiseren voor deze vrijwilligers. Op 27 maart of 17 april krijgen ze de kans elkaar te ontmoeten, al hun vragen te stellen en meer info te krijgen over de vorming die in april start. Het is duidelijk dat 64 uitdagers vinden zeer moeilijk zal worden gezien de timing die voor deze fase uitgezet is. Het dagelijks bestuur spoort de zoekers aan om er zeker 50 te vinden.

De dienst integratie zoekt verder naar uitdagers tot aan de tweede kennismaking van 17 april. We beschikken over zeker nog 50 namen van potentiële uitdagers, verzameld tijdens de vele verkenningsgesprekken. Door de intensiteit van de zoektocht, beslissen we enkel nog de interessante profielen aan te spreken want de volgende fase, de vorming, vraagt heel wat voorbereidend werk. Op 14 mei zijn er 48 personen bereid gevonden om uitdager te worden. Een hiaat van Italiaanse uitdagers en uitdagers die voor het stadsbestuur werken, is duidelijk geworden. Een laatste oproep hieromtrent levert 1 extra Italiaanse uitdager op.

Bij het dagelijks bestuur van juni en september blijven er nog 40 uitdagers over.

Uiteindelijk vinden er ongeveer 80 individuele gesprekken plaats (van gemiddeld anderhalf uur), wordt er met een 25-tal Genkenaren via mail gecommuniceerd over een eventuele deelname aan het project en telefonisch contacteren we een 15-tal Genkenaren. Toch zijn het vooral de één op één gesprekken met kandidaten die hen over de streep trokken om uitdager te worden. Algemene oproepen aan een groep blijven doorgaans zonder resultaat.

Om een zo divers mogelijke uitdagersgroep samen te stellen die een grote verscheidenheid van Genkenars kan coveren, worden drie types van uitdagers gezocht:

- échte uitdagers: de spilfiguren. Zij worden in de communicatiefase ingevoerd als boegbeelden van de campagne
- ééndagsuitdagers: zij engageren zich niet voor een volledig traject, opleiding ingegrepen. Maar zij zijn goed geplaatst om moeilijk toegankelijke groepen te ontsluiten, Of zij hebben de naam- of gezichtsbekendheid die De Genks uitstraling en impact helpen geven (bv. de hoofdredacteur van Het Belang van Limburg, die een wekelijks artikel- door de uitdagers geschreven- in zijn krant laat opnemen).
- professionele uitdagers: vanwege hun methodische kennis, specifiek netwerk of iets anders zij kunnen zij in concrete gevallen een hiaat vullen. Zij ontvangen op voorhand een stoomcursus. Dit type uitdager is uiteindelijk niet gezocht, omdat de uitdagers zelf de klus klaarden om bepaalde doelgroepen met extra aandacht op te zoeken.

April-eind juni 2009: opleiding van de uitdagers

Big Bazart (nu Change designers) biedt alle uitdagers een vorming op maat: methodieken, een inleefspel, gebruik van digitale fora (bvb. Facebook of Ons Genk), omgang met specifieke doelgroepen zoals hangjongeren of jonge moeders. Zij leren het gesprek ophangen aan een eigen

verhaal, een stelling of vraag, en hoe het vervolgens aan de Genkenaars moet overgelaten worden. Er werd ook een brochure opgesteld met technische fiches (tips en technieken voor geslaagde stadsgesprekken) die een overzicht geeft van alle methodieken en technieken die tijdens de bijeenkomsten met de uitdagers aan bod kwamen.

Iedereen die de opleiding met succes afgerond heeft, ontving daarvoor een getuigschrift.

Na de vorming ontvingen de uitdagers een praktische infobundel, een financiële afsprakennota en een model kwitantie voor de afrekening van hun traject

In de maanden die volgen op de cursus wordt maandelijkelijk een terugkoommoment voorzien om ervaringen uit te wisselen over de stadsgesprekken. Uitdagers krijgen steevast een uitnodiging om – geheel vrijblijvend- langs te komen, bij te praten, ervaringen uit te wisselen en inhoudelijke of praktische vragen te stellen aan Change Designers, Dienst Integratie of elkaar.

Werving van de deelnemers ('De Genks')

Om een veilige gesprekssituatie te creëren, werd geopteerd voor zoveel mogelijk gesprekken in een 'natuurlijke' setting: bij de mensen thuis, in hun verengingslokaal, moskee,... De gespreksgroepen vielen daardoor wel vaak homogeen uit. De uitdagers probeerden waar mogelijk heterogene groepen te vormen. Dat maakte de gesprekken niet gemakkelijker maar wel rijker. Volgens voorbereidende experimenten draaide het niet noodzakelijk uit op een 'clash' (kwestie van feeling en talent, de uitdager moet het aankunnen - het gevoel hebben dat hij het aankan). Er werden dan ook geen heterogene groepen geforceerd. Het is wel de bedoeling om dit in 2010 te doen.

De uitdagers kregen ondersteunend enkele wervende documenten ter beschikking:

Een voorgedrukte uitnodigingskaart, een affiche met het campagnebeeld en een basistekst over het project.

Juli-november 2009: de stadsgesprekken

Het overkoepelend thema is 'samenleven'.

Niet het beleidsmatig aspect (onderwijs, huisvesting,...) maar het intermenselijke: contact tussen individuen en groepen in een zeer verscheiden gemeenschap. Het is dus niet de bedoeling om het werk van adviesraden en dergelijke over te nemen of te imiteren.

Alles binnen de thematiek 'samenleven' is bespreekbaar. Het enige wat buiten discussie staat, is de feitelijke diversiteit van de bevolking en de ambitie om met al die groepen samen te leven (geen *living apart together*), plus de democratische burgerrechten en plichten.

De uitdagers kiezen zelf hun deelthema(s) waarrond zij willen werken, afhankelijk van hun persoonlijke interesse, passie of kunde. De uitdaging is zoveel mogelijk input verzamelen van zoveel en zo divers mogelijk Genkenaars en van hoge kwaliteit, ook over *hot items* als jongerengedrag rond de school of taalkennis. Vele gesprekken zullen geregeld afwijken naar nevenonderwerpen: kleinere maatschappelijke frustraties, het etnisch-culturele thema, de 'wij en zij'-stereotiepen over religie en cultuurverschil. Het is niet de bedoeling dat op zijn beloop te laten. De uitdagers dienen de marge voor afwijkingen klein te houden. Vele deelnemers zullen ook kritieken, vragen en verzoeken ophoesten ten aanzien van het Genks beleid. Het is niet de bedoeling het debat in de richting van 'onderwijs zus' en 'stad zo' te laten evolueren.

De hoofdpoddracht blijft zoveel mogelijk meningen te verzamelen over het Genkse samenleven. Maar dat gaat hoe dan ook gepaard met discussie en conflict - zoals Paul Scheffer zei: integratie verloopt via drie fasen: 'vermijding', 'conflict' en 'vergelijk'. Genk zit in de vermijdingsfase. 'De

Genks' introduceert de conflictfase, een noodzakelijke doorgangsfase. Op lange termijn werkt het opbouwend, maar op korte termijn betekent het wat controle uit handen geven, de greep van stadswege een beetje lossen. Het was een belangrijke stap dat het dagelijks bestuur de beslissing nam om 'het proces het proces te laten zijn'. Al bij al kunnen we toch concluderen dat de gesprekken geen echte conflicten teweegbrachten.

De voertaal is bij alle gesprekken Nederlands. Enkel wanneer een deelnemer het Nederlands niet machtig is, wendt de uitdager zijn tweede of derde taal aan en vertaalt de tussenkomen naar het Nederlands. De deelnemers beluisteren de inbreng van alle stadsgenoten met evenveel aandacht. Inspirerend zijn de regels van de Rotterdamse stadsdebatten, onder het motto: 'we zijn het erover eens dat we het oneens kunnen zijn'. De 5 gespreksregels die de uitdagers tijdens hun vorming formuleerden zijn een goede toepassing voor de Genkse gesprekken.

De uitdagers krijgen tijdens de eerste gesprekken een compagnon die het gesprek waar nodig mee bijstuurt en weer tot bij de zaak brengt. De uitdager of zijn compagnon resumeert zorgvuldig elk gesprek, maar er wordt groepsverslaggeving aanbevolen: de groep maakt zelf de résumé. De deelnemers trekken gezamenlijk de conclusies en inventariseren de voorgestelde acties.

De uitdagervorming heeft een brede waaier van gesprekstechnieken aan de uitdagers willen meegeven. Het is aan elke uitdager om een gespreksmethode te kiezen waar hij of zij zich best bij voelt. Achteraf bekeken, kregen de uitdagers teveel methodieken aangeboden. Deze Genkenaren hadden nog nooit van werkvormen gehoord, dus een kleiner aanbod zou hen minder 'beangstigd' hebben.

Tools ter ondersteuning van de uitdagers, maar ook om de gesprekken waar mogelijk gelijkaardig te laten verlopen

- **UITNODIGING** – De uitdagers kunnen hun gespreksdeelnemers op 3 manieren uitnodigen:
  - Met een volledig zelfgemaakte uitnodiging (enige vereiste is het logo van het project)
  - Met een standaard A4-formulier dat ze verder aanvullen
  - Met postkaartjes van De Genks die aan Genkenaren overhandigd of verstuurd kunnen worden
- **INLEIDING** - Om de inleiding van een gesprek te vergemakkelijken, distilleerden we de belangrijkste informatie uit de basistekst over het project en maakten hier een affiche van.
- **REGELS** – Alle uitdagers kregen meerdere gelamineerde A3-affiches mee met de 5 gespreksregels van De Genks op. Deze afspraken werden tijdens de 2 vormingsweekends samen met de uitdagers opgesteld.
- **VERSLAG** - Elk gesprek stoelt op deze 4 hoofdvragen:
  - Wat leeft er?
  - Wat kan ik doen?
  - Wat kunnen wij doen?
  - Wat kan de stad doen?

We lieten de ontwerper van de iconenset 2 grote verslagflips (wat leeft er en ik wij stad) maken die tijdens de gesprekken gebruikt worden om deze vragen te beantwoorden. Naderhand zijn ze een goed verslag van wat er gezegd werd, en moet de uitdager niet het volledige gesprek uitschrijven.

- **TERUGKOPPELING** – Hoe is het gesprek verlopen? Hoeveel Genkenaren werden bereikt en welk profiel hadden ze? Dit noteert de uitdager na het gesprek op het feedbackformulier dat hij of zij samen met de verslagflips aan de dienst bezorgt.
- **HERINNERING** – Om de deelnemers later te herinneren aan hun deelname aan het gesprek en de acties op het niveau van ‘ik’, voerden we een tweede postkaartsysteem in. Op het einde van het gesprek noteren de deelnemers hun naam en adres en een persoonlijke boodschap op een postkaartje. De uitdager bezorgt deze kaartjes aan de dienst, die ze enkele weken later verstuurt.

De uitdagers worden gedurende de opleiding verdeeld in vormingsgroepen per deelthema. De opleiding mondt uit in een actieplan-op-maat waarmee ze hun doelgroep kunnen tegemoet gaan en gepast begeleiden en modereren.

De uitdagers krijgen door de begeleider en de dienst ondersteuning-op-maat om hen maximaal te laten renderen. De ondersteuning die een uitdager nodig kan hebben/ kan vragen, kan vier vormen aannemen:

- een logistieke ondersteuner (hulp voor ontvangst, klaarmaken van de zaal, foto ‘s maken,... uitrusting, benodigdheden);
- de netwerker (iemand die contact helpt maken met de doelgroep, vindplaatsen zoeken, het eerste ijs breken,...);
- een verslaggever;
- een coach, die een minder aangenaam gesprek helpt plaatsen of mee op zoek gaat naar een andere werkvorm die de uitdager misschien beter ligt.

Iconenset

De krijtlijnnnota gaf aan dat de stad waar mogelijk een partnerschap met andere Genkse actoren – zoals de Media & Design Academie- moesten opzetten. Via de cultuurbeleidscoördinator kwamen ze in contact met lector Thomas Laureyssens, die een werkgroep leidt over participatieve processen. Terwijl zijn methode zich richt op kunstenaarscollectieven, is een verbreding naar De Genks zeker mogelijk.

Tijdens een eerste overleg in maart met Thomas, Big Bazart en de dienst Integratie werd duidelijk dat ze veel kanten uit konden. Een set van ongeveer 60 stickericonen kan in combinatie met aangepaste achtergronden (foto van station, buurt, straat, persoon...) een gesprek op gang brengen tussen Genkenaren die elkaar niet kennen of minder talig zijn. De ontwerper begint een eerste oplijsting van iconen uit te werken. We denken aan basisemoties, uiterlijke kenmerken en universele symbolen zoals boek, boom, hart,...

Begin mei vinden 2 vormingsweekends van De Genks plaats met telkens een stadsdebat over een gevoelig thema. De lesgever krijgt door deze oefengesprekken een ander zicht op de functie van de iconenset. Uiteindelijk werkt de ontwerper een andere set uit, met verschillende onderdelen en doeleinden.

A] Wie ben ik?

24 stickertjes waaruit de gespreksdeelnemers bij het begin van het gesprek kunnen kiezen, om zichzelf mee te omschrijven en vlotter kennis te maken met de andere deelnemers.

B] Gesprekskaarten

Een kaartenset met aan voor- en achterzijde de basistekst van De Genks [basistekst] en de gespreksregels [gespreksregels] en daarin kaarten om tijdens een gesprek op te werpen (basisemoties, fouten tegen de regels, vraag en antwoord,...)

C] Tekstballonnetjes en feedbackduimen

In de tekstballonnetjes schrijven de gespreksdeelnemers tijdens en/of na je gesprek hun antwoord op de vragen: wat kan ik doen? Wat kunnen wij doen? Wat kan de stad doen? Ze kleven het op de grote verslagflip die hiervoor dient [flip ik-wij-stad] en een eerste verslag van het gesprek is klaar. De stickers met duimen op dienen om andermans ideeën op de ik-wij-stad-flip te versterken: “dit vind ik ook!” of “ik doe mee”. Zo zien we naderhand welke accenten de groep legde.

D] Wat neem ik mee?

12 stickertjes waaruit de gespreksdeelnemers er een of twee kunnen kiezen om mee naar huis te nemen (op hun postkaart kleven, of in hun portefeuille,... zodat ze zo nu en dan eens herinnerd worden aan het gesprek en hun engagement dat ze op het einde namen).

Er worden 400 gesprekskaartensets gedrukt en 1500 stickervellen. De uitdagers die geïnteresseerd zijn in de methode, halen de nodige materialen af bij de dienst.

De uitdagers worden gedurende de opleiding verdeeld in vormingsgroepen per deelthema. De opleiding mondt uit in een actieplan-op-maat waarmee ze hun doelgroep kunnen tegemoet gaan en gepast begeleiden en modereren.

December 2009: synthese van de dialoofase

De uitdagers startten in december 2009 samen met de Dienst Integratie en Change Designers aan de verwerking van alle gespreksinfo. Elk verslag werd met zorg bekeken, de kernboodschappen eruit gehaald en beknopt omschreven. Dit leidde tot een 1000-tal boodschappen die we opdeelden in enerzijds sleutels en barrières. Welke oplossingen ziet de Genkenaar voor de problemen van vandaag, welke drempels houden de Genkenaar tegen om een gedrag te stellen dat overeenstemt met de doelstellingen van De Genks (sociale cohesie, gelijke kansen, diversiteit troef)? Zowel de sleutels als de barrières kregen een samenvatting in de vorm van een beeld, een tekening die door de uitdagers en de dienst integratie werd gemaakt.

Deze ruwe informatie werd verwerkt in een 60-tal aparte artikelbriefings: hoe kunnen we deze informatie op een creatieve en toegankelijke manier terugkoppelen naar de Genkenaren?

Lokale journalisten gingen hiermee aan de slag. Ze schreven teksten op basis van de artikelbriefings. Ook uitdagers en fotografen werkten mee. De Dienst Integratie coördineerde deze oefening met als eindresultaat een krant die op 5 mei in de Genkse brievenbussen viel.

Bereik

- Op de website onder (‘geplande gesprekken’) zie je een overzicht van de grotere gesprekken die plaatsvonden. (bijlage ‘gesprekslijst’). De uitdagers bereikten 3200 Genkenaren op uiteenlopende manieren: thuis aan de keukentafel, op de markt in het centrum, bij verenigingen of op de eigen werkvloer tijdens de pauses.

Twee uitdagers getuigen

Je vindt hier het verhaal van Rita en Corrie, twee uitdagers

Kritische succesfactoren zoals in de krijtlijnennota opgenomen en na de gespreksfase van 2009 genuanceerder bekeken:

- De mate waarin de stedelijke overheid concreet gevolg geeft aan de aanbevelingen! Indien de bevolking haar voorstellen en ideeën achteraf niet gevaloriseerd ziet in beleidsvoorstellen die de bakens echt verleggen, zal de oefening uitdraaien op een ontgoocheling en de participatiemoetheid toenemen. Indien de bevolking van de overheid reële respons ondervindt, zal zij dat hooglijk appreciëren en het nut van de participatie-inspanning onderkennen.
- ➔ Inderdaad, een centrale vraag in elk gesprek was ‘en wat gaat hier nu mee gebeuren?’ Het stadsbestuur beseft dit maar al te goed. Maar in plaats van overhaast in actie te schieten, is er de keuze om in 2010 tafelgesprekken te organiseren met maatschappelijke actoren. Om hen voor te leggen wat er volgens De Genkenaren anders kan en moet. Om te zoeken naar mogelijke engagementen. En dit geldt ook voor het stadsbestuur zelf. Ook hier zijn dergelijke gesprekken met ambtenaren en politici essentieel.

- De mate waarin de stad duidelijk en helder haar afwegingen communiceert: welke ideeën weerhouden worden, welke niet en waarom, welke de volgende stappen zijn, enzovoort.
- ➔ Ook dit is een duidelijke opinie van de Genkenaar: ‘Overheid; kies, stel grenzen, communiceer en handel er zelf naar!’ Ook dit kunnen we pas in de realiteit brengen als we op het spoor zitten van de tafelgesprekken die concrete engagementen moeten opleveren.

- De mate waarin de beleidsmakers tegen een opmerking of kritiekje bestand zijn. De stadsgesprekken zullen ook fungeren als uitlaatklep voor bewoners die hun hart willen luchten.
- ➔ Geen probleem voor de Genkse politici!

- De mate waarin de uitdagingsgroep zelf divers is, zodat hij de Genkse samenleving afspiegelt. Het bepaalt de mate waarin alle sociale subgroepen bereikt worden, iets wat voor het project cruciaal is.
- ➔ De diversiteit van de uitdagings van 2009 zat goed. Maar toch kampten we met een hiaat met betrekking tot uitdagings van Turkse origine. Los daarvan was het ook een zeer moeilijke oefening voor de uitdagings om groepen met Genkenaren van Turkse of Marokkaanse origine te bereiken. Er werden extra inspanningen geleverd. Maar uiteindelijk bereikten De Genks deze doelgroepen maar in 10% van de gesprekken.

- De mate waarin de verslaggeving goed gebeurt. Het bepaalt de kwaliteit van de input waarmee het beleid verder moet. Het krijgt in de opleiding van de uitdagings veel aandacht.
- ➔ In 2009 is dit goed verlopen, maar naar 2010 toe is het toch een aandachtspunt om van de uitdagings minder omkaderende informatie te vragen. Een beknopte weergave van de gespreksinhoud en ook de ervaringen van de uitdager over al zijn/haar gesprekken heen, zijn de essentie.

Vervolgtraject

De plannen van De Genks in 2010 situeren zich op 4 ‘sporen’, die refereren naar de achterliggende spiraalbeweging van het project.

- **OOGSTEN.** In mei ontvangen alle Genkenaren een krant in hun brievenbus met daarin een samenvatting van de gespreksfase in 2009. Hieraan gaat een grondige verwerking van alle gespreksverslagen vooraf. Een intensieve samenwerking tussen uitdagers, Dienst Integratie en Change Designers leidde tot een overzicht van enerzijds sleutels en anderzijds barrieres, door de Genkenaren geformuleerd over de samenleving van vandaag.
- **UITDAGEN.** Een nieuw spoor. Stadsambtenaren worden themaverantwoordelijken en trekken tafelgesprekken op gang met maatschappelijke actoren. Gebaseerd op hun aandeel in de krant en vertrekkende van hun bijdrage aan de lokale samenleving. Welke engagementen kunnen en willen zij nog nemen in functie van de 3 hoofddoelstellingen van De Genks?
- **VERDUURZAMEN.** Hetzelfde als vorig jaar, maar beter! Zowel 'oude' als nieuwe uitdagers organiseren stadsgesprekken met Genkenaren. Ditmaal diepgaander en in meer heterogene settings. De uitdagersvorming focust bijgevolg ondermeer op de methodiek van het doorvragen, en de Dienst Integratie zal de uitdagers helpen bij het samenbrengen van heterogene Genkse groepen.
- **DOEN GONZEN.** Nog meer als vorig jaar, willen De Genks de stad doen gonzen van enerzijds De Genks, en anderzijds het gevoel van 'De Genks': samen delen we één stad, eenieder van ons levert hierin een bijdrage.

Contactgegevens

Stad Genk
Dienst Integratie
Katrien Colson (coördinator De Genks)
Stadsplein 1, 3600 Genk
wijnmakendestad@genk.be
089/65.42.47